

Veiledning til rapporteringen på skjema 32 i KOSTRA–

Forvaltning av landbruksarealer 2015

Innledning

Kommunenes vedtak om omdisponering av landbruksarealer etter plan- og bygningsloven og jordloven, samt saksbehandling etter jord- og konsesjonslov, skal rapporteres via KOSTRA. Dette skal blant annet gi opplysninger om hvordan jordvernet praktiseres og brukes av regionale og sentrale myndigheter i arealpolitikken.

Opplysningene om særlovene brukes for å følge utviklingen innen eiendoms- og bosettingspolitikken.

Det er kommunens vedtak i enkeltsaker etter jordloven og konsesjonsloven som skal rapporteres. Alle kommunens vedtak i rapporteringsåret skal tas med, inkludert vedtak som er påklaget til Fylkesmannen. Endelig vedtak i klagesak rapporteres fra Fylkesmannen til Landbruksdirektoratet og skal ikke tas med her.

Lovhjemmel

Opplysningene hentes inn av Statistisk sentralbyrå på vegne av Landbruks- og matdepartementet med hjemmel i lov om kommuner og fylkeskommuner av 25.9.1992 nr. 107 § 49, jf. forskrift av 15. desember 2000 om innrapportering fra kommuner og fylkeskommuner § 1 jf. § 8. 2. ledd, og i medhold av § 2 i Landbruksdepartementets forskrift av 8. desember 2003 Om saksbehandling mv. i kommunene i saker etter konsesjonsloven, jordloven, odelsloven og skogbruksloven. Statistisk sentralbyrå vil i medhold av lov av 16. juni 1989 nr. 54 om offisiell statistikk og Statistisk sentralbyrå § 2-2 samtidig benytte oppgavene til utarbeidelse av offisiell statistikk.

Veiledning til de enkelte spørsmålsgruppene på skjemaet:

2. Omdisponering av dyrka og dyrkbar jord etter jordloven § 9	3
3. Omdisponering av dyrka og dyrkbar jord etter plan- og bygningsloven	4
4. Nydyrking	6
5. Deling av eiendom etter jordloven	6
6. Driveplikt	7
7. Søknader om konsesjon etter konsesjonsloven.....	7
8. Søknader etter konsesjonsloven – nullgrensesaker	8

2. Omdisponering av dyrka og dyrkbar jord etter jordloven § 9

Det skal rapporteres på omdisponering av **dyrka** og **dyrkbar jord**. Kart og hjelpemiddel for beregning av areal finnes på internettsiden til Norsk institutt for bioøkonomi. Opplysninger om dyrka jord finnes i arealressurskartet (AR5) angitt som ”jordbruksareal” (ARTYPE 21 Fulldyrka jord, ARTYPE 22 Overflatedyrka jord og ARTYPE 23 Innmarksbeite). Dyrkbar jord er tilgjengelig som eget kartlag. Begge kartene finnes på internettsiden til Norsk institutt for bioøkonomi (<http://www.skogoglandskap.no/temaer/markslog>: ”Rapportering i Kostra”).

Dyrka jord skal rapporteres selv om den for tiden ikke er i bruk. Dyrkbar jord skal rapporteres selv om det for tiden ikke er aktuelt, verken økonomisk eller politisk, å dyrke opp jorda nå.

Saker som kommunen behandler etter jordloven § 9, samt saker etter jordloven § 12 som også innebærer omdisponering av dyrka og/eller dyrkbar jord, skal føres under punkt 2 på skjemaet, og tillatt omdisponerte arealer føres opp under angitt formålsinndeling fordelt på dyrka og dyrkbar jord.

- Det er resultatet av kommunens vedtak som skal oppgis. Opplysninger om utfallet av saker som påklages blir rapportert fra Fylkesmannen til Landbruksdirektoratet.
- Saker som gjelder midlertidig tidsbestemt omdisponering skal ikke tas med. Dette gjelder for eksempel midlertidig omdisponering til massedeponi og midlertidig omdisponering til juletre/pyntegrøntproduksjon. Hvis det ved utløpet av omdisponeringsperioden søkes om varig omdisponering, skal disse sakene og tilhørende areal, rapporteres på det året det ble gitt varig omdisponering.
- Antall innvilgede saker og antall dekar omdisponert areal skal oppgis uavhengig av om omdisponeringen faktisk blir gjennomført. Det vil si at det også skal oppgis saker hvor manglende tillatelser etter annet lovverk, som f.eks. plan- og bygningsloven, hindrer gjennomføring.
- Dersom tillatelsen til omdisponering faller bort på grunn av at tiltaket ikke gjennomføres innen 3-årsfristen som er angitt i loven, skal arealet ikke rapporteres som tilbakeført areal eller trekkes i fra annet omdisponert areal i senere KOSTRA-rapporter.
- Med annet landbruksformål menes bl.a. tilleggsnæringer i landbruket og tiltak som ikke tar sikte på jordbruksproduksjon i jordlovas forstand. Dette kan f.eks være ridehall, utleiehytter

eller andre byggetiltak for landbruksbasert næringsutvikling eller drivhus (hvis det legges golv, slik at jorda må anses omdisponert).

3. Omdisponering av dyrka og dyrkbar jord etter plan- og bygningsloven

Det skal rapporteres på omdisponering av **dyrka** og **dyrkbar jord**. Kart og hjelpemiddel for beregning av areal finnes på internettsiden til Norsk institutt for bioøkonomi. Opplysninger om dyrka jord finnes i arealressurskartet (AR5) angitt som ”jordbruksareal”(ARTYPE 21 Fulldyrka jord, ARTYPE 22 Overflatedyrka jord og ARTYPE 23 Innmarksbeite). Dyrkbar jord er tilgjengelig som eget kartlag. Begge kartene finnes på internettsiden til Norsk institutt for bioøkonomi (<http://www.skogoglandskap.no/temaer/markslag>: ”Rapportering i Kostra”).

Dyrka jord skal rapporteres selv om den for tiden ikke er i bruk. Dyrkbar jord skal rapporteres selv om det for tiden ikke er aktuelt, verken økonomisk eller politisk, å dyrke opp jorda nå.

I KOSTRA er det endelig vedtatte *reguleringsplaner (område- eller detaljregulering)* som skal rapporteres.

- Gjelder reguleringsplaner som berører areal som ikke tidligere er regulert til andre formål enn landbruk.
- Dersom arealer tidligere regulert til landbruk omreguleres, skal de tas med.
- Areal i områderegulering skal ikke rapporteres hvis det i planene er bestemmelse med krav om senere detaljregulering. Planen skal da rapporteres det året detaljreguleringen vedtas.
- Utvidelse av tidligere vedtatte reguleringsplaner skal med, men kun det areal som ikke tidligere er regulert til andre formål enn landbruk.
- Areal skal registreres selv om det tidligere er lagt ut til andre formål enn LNFR i kommune(del)plan.

Tabell 1. Oversikt over reguleringsformål i PBL som skal brukes i KOSTRA-rapporteringen

Reguleringsformål PBL § 12-5	Sosikoder etter pbl 2008
Boligbebyggelse (§12-5 nr. 1) inkludert uteoppholdsareal	1110-1119, 1600-1690
Fritidsbebyggelse (§12-5 nr. 1)	1120-1124
Næringsbebyggelse /virksomhet (§12-5 nr. 1) (utenom landbruk, reindrift og akvakultur): Kjøpesenter, forretning Fritids- og turistformål Råstoffutvinning Næringsvirksomhet: kontor, hotell, bevertning, industri, lager, bensinstasjon Kombinasjoner av næringsbebyggelse	1140, 1150 1170-1174 1200-1201 1300-1390 1810-1812, 1820-1822, 1830
Offentlig eller privat tjenesteyting (§12-5 nr. 1) Skole, barnehage, institusjon, kirke, forsamlingslokale.	1160-1169
Golfbane (§12-5 nr. 1)	1450
Annen bebyggelse og anlegg (§12-5 nr. 1) Sentrumsformål Idrettsanlegg Godsterminal/-lager, energianlegg, kommunaltekniske anlegg mv. Grav- og urnelund Kombinasjoner som ikke kan fordeles på de enkelte gruppene under <i>Bebyggelse og anlegg</i> .	1130 1400-1490 1500-1590 1700-1730 1801-1804, 1813-1814, 1824-1826, 1830-1831
Samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur (§12-5 nr. 2) Vei, bane, lufthavn, havn, kollektivanlegg, parkering, jernbane, energinett, vann- og avløpsnett, med mer	2000-2800
Grønnstruktur (§12-5 nr. 3) Naturområde, turdrag, friområde, park	3000-3800
Forsvaret (§12-5 nr. 4) Skytefelt, øvingsområde, leir	4000-4800
LNFR der landbruk er utelukket (§12-5 nr. 5) Bare arealet der reguleringsbestemmelsene utelukker videre landbruksvirksomhet. Beregn berørt areal! Natur- og friluftformål, naturvern Vern av kulturmiljø eller kulturminne, Reindriftsformål. Bl.a. skal følgende formål ikke rapporteres siden de sikrer fortsatt landbruksdrift: Landbruksformål, jordbruk, skogbruk, seterområde, gartneri, pelsdyranlegg, jordvern, særlige landskapshensyn	5120, 5130, 5300 (vurder og beregn!) 5600, 5140 (vurder og beregn!) 5100, 5110-5115, 5400, 5500
LNFR spredt utbygging (§12-5 nr. 5) Spredt bolig-, fritidsbolig og næringsbebyggelse. Oppgi bare det arealet som blir fradelt/festet til bebyggelse. Alternativt oppgis det arealet som blir bebygd.	5200, 5210, 5220, 5230 (vurder og beregn!)
Bruk og vern av sjø og vassdrag, med tilhørende strandsone (§12-5 nr. 6) Akvakultur, småbåtanlegg og natur- og friluftsområde med tilhørende strandsone	6000-6800
Kombinasjoner av hovedformål (§12-5 nr. 1-6) (Bebyggelse og anlegg, Samferdselsanlegg, Grønnstruktur, Forsvaret, LNFR, Bruk og vern av sjø og vassdrag) Kombinasjoner som ikke kan fordeles på de enkelte hovedformålene rapporteres her.	1800, 1900, 2900, 3900, 4900, 5900, 6900

4. Nydyrking

Formålet med forskrift om nydyrking er å sikre at nydyrking skjer på en måte som tar hensyn til natur- og kulturlandskap. Det skal legges vekt på hensynet til miljøverdier som naturmangfold, kulturminner og landskapsbildet. Det skal for øvrig legges vekt på å sikre driftsmessig gode løsninger.

- Med nydyrking menes fulldyrking og overflatedyrking av jord. Gjenoppdyrking av jordbruksareal som har ligget unytta i over 30 år, regnes som nydyrking.
- Med fulldyrking menes rydding og bryting til vanlig pløyedybde slik at arealet kan nyttes til åkervekster eller til eng og beite som kan fornyes ved pløying.
- Med overflatedyrking menes rydding og sletting av overflata slik at maskinell høsting er mulig.

Areal oppgis i hele dekar. Areal under 1 dekar angis som 1 dekar i rapporten. I hver sak kan det være flere begrunnelser for å sette vilkår, og alle aktuelle vilkår skal oppgis.

Det er kommunens endelige vedtak i saken som skal rapporteres. Utfallet av de saker som påklages til fylkesmannen rapporteres direkte fra fylkesmannen til Landbruksdirektoratet.

5. Deling av eiendom etter jordloven

Alle søknader om deling av eiendom etter jordloven § 12 skal med her, også opprettelse av leieavtaler for del av eiendom *utover 10 år*, festeavtaler og lignende.

Fra og med rapporteringsåret 2013 ble det tatt inn et tillegg under spørsmål 5.2. Antall søknader innvilget av hensyn til bosettingen i området etter § 12 fjerde ledd skulle spesifiseres. Her skal kun søknader som (alene) er innvilget av hensyn til bosettingen registreres.

Vurdering av spørsmålet om to landbrukseiendommer utgjør en driftsenhet skal ikke med.

Det er kommunens endelige vedtak i saken som skal rapporteres. Utfallet av de saker som påklages til fylkesmannen rapporteres direkte fra fylkesmannen til Landbruksdirektoratet.

Dersom søknaden om deling også innebærer en omdisponering av dyrka eller dyrkbar jord, skal den også føres under spørsmål 2 – Omdisponering etter jordloven § 9.

6. Driveplikt

Eier av jordbruksareal pr. 1. juli 2009 har driveplikt i tråd med jordloven § 8.

Det er adgang til å søke om fritak fra driveplikten etter jordloven § 8 a.

I spørsmål 6.1 skal det bare rapporteres saker der det er søkt om varig fritak fra driveplikten – saker der eieren ikke skal drive jorda og heller ikke leie ut. Det skal ikke rapporteres saker om tidsbegrenset fritak eller fritak fra vilkårene for leiekontrakt.

I spørsmål 6.4 skal det rapporteres antall saker der kommunen vedtar oppfølging av mislighold av driveplikten (der jorda ikke drives).

I spørsmål 6.5 rapporteres antall pålegg etter type.

Hvis det er ilagt flere pålegg i samme vedtak, rapporteres det som 1 sak i spørsmål 6.4 og for eksempel 2 pålegg i spørsmål 6.5.

Tvangsgebyr rapporteres av fylkesmannen direkte til Landbruksdirektoratet.

Det er kommunens endelige vedtak i saken som skal rapporteres. Utfallet av de saker som påklages til fylkesmannen rapporteres direkte fra fylkesmannen til Landbruksdirektoratet.

7. Søknader om konsesjon etter konsesjonsloven

Dette gjelder søknader om konsesjon for erverv av fast eiendom etter konsesjonsloven.

I spørsmål 7.1 og 7.2 skal de ”vanlige” konsesjonssøknadene rapporteres. I spørsmål 7.3 og 7.4 spesifiseres eventuelle konsesjonssøknader fra aksjeselskaper, men disse skal også være med i antallet som oppgis i spørsmål 7.2.

I spørsmål 7.5 og 7.6 føres saker som behandles etter konsesjonsloven § 9 siste ledd (slektskapskonsesjon). Dette er saker der søker kunne overtatt konsesjonsfritt som slektning, men søker konsesjon *fordi den lovbestemte boplikten ikke skal oppfylles*. Fra 1.7.2009 er adgangen til å

søke om fritak fra den lovpålagte boplikten bortfalt, og den som ikke skal bosette seg på eiendommen må søke konsesjon.

Konsesjonssaker om *nedsatt konsesjonsgrense (nullgrense)* føres i punkt 8.

Det er kommunens endelige vedtak i saken som skal rapporteres. Utfallet av saker som påklages til fylkesmannen rapporteres direkte fra fylkesmannen til Landbruksdirektoratet.

8. Søknader etter konsesjonsloven – nullgrensesaker

De kommuner som etter søknad har fått innført forskrift etter konsesjonsloven § 7 er opplistet på Landbruksdirektoratets hjemmeside på internett (<https://www.slf.dep.no/no/eiendom-og-skog/eiendom/konsesjon/regelverk/kommunale-forskrifter-etter-konsesjonsloven-7>).

Rapporteringen skal bare omfatte de konsesjonssaker som oppstår som følge av at kommunen har innført slik forskrift. Det vil si saker der det søkes om konsesjon etter konsesjonsloven § 7 fordi søker ikke skal oppfylle boplikten etter forskriften. I spørsmål 8.1 og 8.2 skal alle slike saker rapporteres.

Dersom kommunen har innført forskrift etter konsesjonsloven § 7 som setter slektskapsunntaket i konsesjonsloven § 5 første ledd ut av kraft, skal konsesjonssøknader som oppstår som følge av en slik forskrift rapporteres i spørsmål 8.3 og 8.4. Dette er saker der søker er i nær slekt og søker konsesjon fordi man ikke kan overta konsesjonsfritt og ikke skal oppfylle boplikten etter forskriften.

Det er kommunens endelige vedtak i saken som skal rapporteres. Utfallet av de saker som påklages til fylkesmannen rapporteres direkte fra fylkesmannen til Landbruksdirektoratet.